

Onze Nieuwe School

De Akademia

De Akademia is een brede, multiculturele scholengemeenschap voor primair en voortgezet onderwijs, waar de volgende principes leidend zijn:

- Leerlingen worden aangespoord om breed, kritisch en creatief te denken.
- Kunst en cultuur zijn een belangrijk element van het curriculum en gelijkwaardig aan de andere vakken.
- De school is een vrijplaats om te leren een volwassen rol in de wereld te spelen (zie verderop).
- Het curriculum is opgebouwd vanuit Grote Vragen over de wereld, de mensheid, de natuur en technologie (zie verderop).
- Leerlingen volgen hun persoonlijke leerroute in hun eigen tempo en naar hun eigen niveau.
- Leerlingen leren van het begin af aan verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen studie, om te gaan met autonomie en met elkaar samen te werken.
- De leden van de gemeenschap mogen van elkaar verschillen. We vieren die verschillen en leren ervan.

Op de Akademia begint onderwijs bij nieuwsgierigheid en verwondering en dat is zichtbaar in het curriculum dat we permanent blijven ontwikkelen. Het is onze taak als opvoeders en onderwijzers jonge mensen nieuwsgierig te houden en hun nieuwsgierigheid te voeden met vragen en nog meer vragen – onze vragen en die van de leerlingen, voortkomend uit het curriculum van Grote Vragen.

Onze maatschappij vraagt om het kunnen samenleven met anderen buiten de eigen kring. Daarom is de Akademia een school waar we niet **lezen over** andere kinderen, maar **samenleven met** andere kinderen en **samen nadenken** over de (toekomstige) wereld. Onderwijs is het vormen van kinderen en jongeren en hen in aanraking brengen met iets dat buiten hen ligt. In die zin volgen we de ideeën van Hannah Arendt¹ en Gert Biesta² over pluraliteit: wij zijn tegelijkertijd gelijkwaardige en verschillende mensen. Zonder die verschillen te aanvaarden en zelfs te verwelkomen, zijn wij niet werkelijk vrij. En die vrijheid bestaat weer niet zonder te handelen en zonder verantwoordelijkheid te nemen voor ons handelen.

N.B. Dit begrip 'pluraliteit' moet niet worden verward met het veelgebruikte 'differentiatie'. Differentiatie is een vanzelfsprekend element van het onderwijs op de Akademia, omdat leerlingen de mogelijkheid hebben hun eigen leerroute te volgen.

Binnen de fysieke leeromgeving van de Akademia mogen symbolen van deze diverse religies/levensbeschouwelijke stromingen (Jodendom, Islam, Christendom, Boeddhisme, Hindoeïsme, Taoïsme, Humanisme, Atheïsme) zichtbaar aanwezig zijn, zodat leerlingen in een vroeg stadium bekendheid krijgen met de tradities, normen en waarden van elkaars cultuur. Ook worden verhalen, mythes, sagen, poëzie uit de diverse achtergronden gedeeld. Leerlingen groeien op een natuurlijke wijze met elkaars tradities op, waardoor samenleven ook echt samen de wereld ingaan zal betekenen.

We vinden het belangrijk dat alle leden van de gemeenschap de Akademia betrokken zijn bij het welzijn van ons allen en zorg hebben voor elkaar. Dat uit zich bijvoorbeeld in masterclasses die door oudere leerlingen in jongere jaargroepen worden gegeven en tutoring door leerlingen die in bepaalde vakken beter zijn dan anderen.

Over de naam

De naam Akademia (Ἀκαδημία) lenen we van de school die Plato 387 v.Chr. in Athene oprichtte. Daarmee willen we benadrukken dat leren denken in onze school voorop staat en dat dat denken in een lange traditie staat. Dat wil niet zeggen dat de Akademia een school is voor alleen (toekomstige) gymnasiasten. Integendeel, omdat we intelligentie en denken breder dan gebruikelijk definiëren, vragen we van alle leerlingen, ongeacht leeftijd en niveau, na te denken bij alles wat ze doen.

Intelligentie in onze definitie³ is meer dan alleen cognitieve capaciteiten, maar ook creativiteit en het vermogen om in allerlei omstandigheden problemen op te lossen. Omdat denken niet los staat van wat we met onze handen, ons lijf doen, is er op de Akademia veel aandacht voor bewegen, sport, dans, muziek, beeldende kunst, 'maker'-lessen (niet alleen in de techniekvakken).

Goed onderwijs

We onderschrijven de opdracht die aan goed onderwijs wordt gesteld: kinderen en jongeren leren op een volwassen manier in de wereld te staan. Hierin volgen we Gert

Biesta⁴, die met volwassen-zijn bedoelt een positieve bijdrage kunnen en willen leveren aan de maatschappij. Dat betekent dat de Akademia er aan wil bijdragen dat de ik-gerichte houding van het jonge kind verandert in een wereld-gerichte volwassen levenshouding. Daarbij verstaan we onder 'wereld' alles buiten het individu.

Goed onderwijs omvat drie domeinen:

- kwalificatie, ofwel het je eigen maken van kennis en vaardigheden (specifiek of breed);
- maatschappelijke vorming, ofwel je voorbereiden op een leven als lid van een gemeenschap en kennismaken met tradities en praktijken (bijv. sociaal-politiek, cultureel, professioneel);
- persoonlijke vorming (bijv. kritisch denken, autonomie, verantwoordelijkheid).

We streven ernaar die drie domeinen in evenwicht te houden. Soms zullen de omstandigheden erom vragen dat een van de domeinen tijdelijk de overhand heeft, bijvoorbeeld kwalificatie in de eindexamenperiode, maar om het evenwicht te herstellen zullen in andere perioden de andere twee domeinen wat meer nadruk krijgen.

We moedigen leerlingen aan om verbanden te leggen tussen verschillende vakken en tussen school en de wereld buiten school. Creativiteit speelt op alle niveaus en bij alle vakken een grote rol, niet alleen bij de kunstvakken, maar ook bij de talen, de zaakvakken en de 'harde' exacte vakken.

Leren is ook inzicht krijgen in culturele tradities, dus zowel passief als actief kennismaken met filosofie, beeldende kunst, theater, literatuur en muziek. In het curriculum zal er bijvoorbeeld veel aandacht zijn voor literatuur, die daarmee een bijdrage levert aan de domeinen van de maatschappelijke en persoonlijke vorming.

Een ander didactisch uitgangspunt voor onze school is spel. Kinderen moeten zo veel mogelijk kunnen spelen omdat wij menen dat spelen de creativiteit bevordert en het plezier in leren versterkt. Spel in de vorm van dans, sport, drama, zingen en muziek maken helpen het kind zichzelf en de wereld te onderzoeken, creativiteit ontwikkelen, leren communiceren en samenwerken met anderen. Ook experimenteren, uitvinden en zelfs serieus onderzoek kun je als spel opvatten.

Curriculum

De school kent een doorgaande leerlijn vanaf groep 1 tot aan het vo-eindexamen, gebaseerd op een curriculum van Grote Vragen, zoals uitgelegd op <http://onderzoekonderwijs.net/2015/06/01/een-curriculum-van-grote-vragen/>. In het kort:

Grote Vragen of essentiële vragen zijn vragen die gaan over oorsprong, betekenis, ethiek en zingeving. Het zijn bijvoorbeeld vragen over het ontstaan van het universum, het zonnestelsel, de Aarde, het leven, de mensheid.

Vragen over de zin van het bestaan, over menselijke relaties, taal en communicatie, technologie. Ethische vragen over goed en kwaad, arm en rijk, de relatie mens en natuur. Vragen over schoonheid.

Vanuit nieuwsgierigheid en verwondering de juiste vragen kunnen stellen is een vaardigheid die helpt autonoom, kritisch en creatief te denken. Het versterkt het vermogen om problemen op te lossen. Daarom is het curriculum zo ingericht dat leerlingen worden gestimuleerd vragen te stellen en te reflecteren over de antwoorden.

De projecten en reguliere lessen kennen veel (minstens wekelijks) momenten van feedback en reflectie. Er wordt, met andere woorden, veel formatief getoetst en minimaal summatief. Dat minimum kan voor verschillende vakken anders uitpakken. Bij de talen is er een grotere behoefte om vaak summatief te toetsen (woordjes en andere basisvaardigheden) dan bij bijvoorbeeld natuurkunde of biologie.

Grote Vragen kunnen op hetzelfde moment schoolbreed op verschillende niveaus worden onderzocht. We werken naast de reguliere vakken met vakkenclusters, humaniora, natuurwetenschappen/technologie en kunsten. Dat kan de vorm krijgen van vak- en leerjaaroverstijgende projecten die bijvoorbeeld uitmonden in maatschappelijke acties, gezamenlijke maakprojecten, muziektheaterproducties, beeldende kunstprojecten. Dat kunnen ook onderzoeksprojecten zijn waar kinderen op verschillende niveaus aan bijdragen en waarbij we instellingen buiten de school kunnen betrekken.

De Akademia is in figuurlijke zin (en mogelijk ook letterlijk) een school zonder muren: grenzen tussen het po en het vo en ook tussen vmbo, havo en vwo zijn diffuus. Op de vo-afdeling van de Akademia zijn er vakopleidingen naast algemeen vormende vakken. De leerling stelt uit het aanbod zijn eigen pakket samen. Leerlingen zitten in

mentorgroepen (belangrijk voor de groepsbinding), die de dag samen beginnen. In de mentorgroepen zitten alle niveaus (van vmbo tot gymnasium) door elkaar. Na het gezamenlijke startuur gaan de leerlingen hun eigen weg en volgen vakken waarvoor ze zich hebben ingeschreven en die ze op verschillende niveaus en in hun eigen tempo kunnen volgen en afsluiten. Leerlingen van verschillende leeftijden en niveaus werken geregeld samen aan projecten rond Grote Vragen.

Leraren worden op alle niveaus ingezet, telkens waar de schoolbrede projecten vragen om hun specifieke ervaring en expertise. Po-leraren blijven zoveel mogelijk van jaar tot jaar bij hun groep. Rond de overgang naar het vo wordt het mentoraat gedeeld met een vo-leraar. Vo-leraren geven geregeld les in het po en werken met hun po-collega's samen aan schoolbrede projecten. Dit helpt kinderen zich veilig te voelen op de school die één grote vertrouwde gemeenschap vormt.

Rooster

Elke dag starten we in de mentorgroepen met het kijken naar het wereldnieuws (voor kinderen in het po het Jeugdjournaal of ander op die leeftijdsgroep afgestemd nieuws), waar we over praten en vooral ook mee leren omgaan. Dit maakt het referentiekader van leerlingen op termijn zeer groot en maakt duidelijk wat de relatie is tussen de schoolvakken en de wereld buiten school.

Het rooster is georganiseerd in blokken, twee in de ochtend en twee in de middag, met een kort tussenblok, het vrije blok. In het vrije blok heeft iedereen lunchpauze en is voldoende tijd voor kort overleg tussen leraren en (mentor)leerlingen of collega's onderling. In de ochtendblokken volgen leerlingen verplichte lessen volgens hun individuele lesplanning.

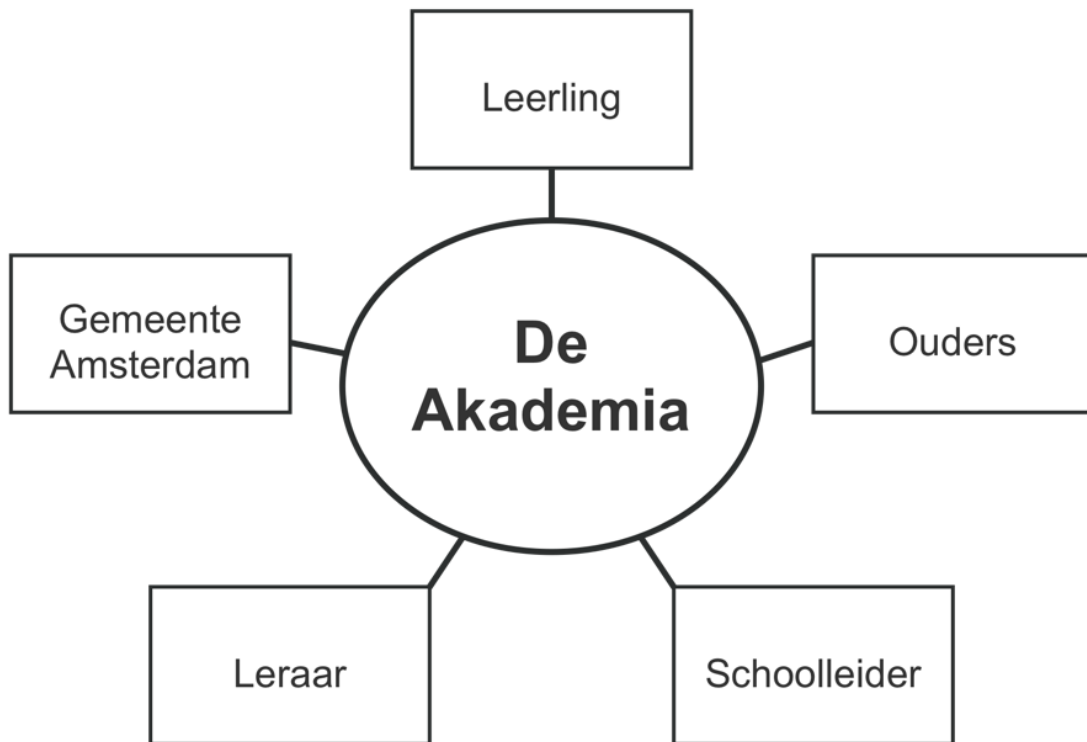
In de middagblokken vindt een variatie aan activiteiten plaats. Dat kunnen zijn lessen in een vak waarvoor een leerling extra ondersteuning nodig heeft – bijvoorbeeld extra taallessen voor leerlingen met een taalachterstand, verdiepingslessen, gastlezingen, sport, science- en kunstprojecten, filo-labs, taal-labs, fab-labs, huiswerkklassen enz. Voor die blokken schrijven de leerlingen zich in. Iedereen schrijft zich elke dag in voor twee middagblokken. Huiswerk wordt zoveel mogelijk op school gemaakt. Voor de jongste kinderen is naschoolse opvang, indien daar behoefte aan is.

Voor de leraren, voor zover ze niet bij een van de middagblokken betrokken zijn, is de middag beschikbaar voor de ontwikkeling van het curriculum, lesvoorbereiding en teamoverleg.

Leraren vormen ontwikkelteams, die permanent het curriculum en het lesmateriaal ontwikkelen en ook samen de kwaliteit van hun onderwijs evalueren. Daarbij volgen we de werkwijze die ontwikkeld wordt door het project zelfevaluatie waarin een van ons (Dick van der Wateren) samenwerkt met de Onderwijsinspectie (<http://onderzoekonderwijs.net/2015/04/23/6131/>). Het curriculum van Grote Vragen wordt door de ontwikkelteams zodanig ontworpen dat minimaal wordt voldaan aan de eindtermen po en vo. Maar in de praktijk zal het curriculum veel meer omvatten dan dat, zowel voor de domeinen maatschappelijke en persoonsvorming als voor kwalificatie.

Meerwaarde

Hieronder geven we kort aan welke meerwaarde de Akademia heeft voor de verschillende betrokken partijen, de Gemeente Amsterdam, de leerling, de ouders, de leraar en de schoolleider.

Gemeente Amsterdam

De Akademia is een brede scholengemeenschap PO-VO voor allochtone en autochtone leerlingen die uitgaat van de principes van nieuwsgierigheid, verwondering en die in hoge mate bijdraagt aan wederzijds respect voor en plezier in elkaars verschillende culturen, opvattingen en levensstijlen.

De school biedt maatwerk doordat het onderwijstempo afgestemd is op de individuele leerling. Onderwijstechnologie wordt ingezet om dit te ondersteunen. Hierdoor en door de persoonlijke begeleiding door de mentor en studiebegeleider wordt zoveel mogelijk voorkomen dat leerlingen onderpresteren of juist problemen hebben met een te hoog niveau.

Voor ieder individueel kind kan worden bepaald wanneer het voldoende rijp is om de overgang naar het vo te maken. Dat kan voor het ene kind eerder zijn en voor het andere later. Omdat de po- en vo-afdelingen samen één scholengemeenschap vormen, waarbij veel onderling contact en uitwisseling is door de jaren heen, kan die overgang vrij soepel verlopen.

De school zoekt op diverse vlakken verbinding met de maatschappij door experts van buiten naar de school te halen en door regelmatig (bijv. wekelijks) een instelling

of omgeving buiten school te bezoeken. Wij willen met onze leerlingen ook een rol spelen in maatschappelijke projecten in de buurt of verder weg.

Leerling

Op de Akademia:

- word ik uitgedaagd om het beste uit mijzelf te halen.
- word ik uitgedaagd om kritisch en creatief te leren denken.
- is het curriculum voor mij overzichtelijk en opgedeeld in haalbare eenheden (overzichtelijke taken) waarvan ik weet ik wat er van mij verwacht wordt, in welke vorm en met welke criteria.
- mag ik fouten maken.
- leer ik zelfstandig werken en verantwoordelijk te zijn voor mijn studie.
- houd ik mijn vorderingen bij in mijn persoonlijke portfolio.
- is het gebruik van ICT ondersteunend.
- werk ik op mijn eigen laptop/tablet met lesmateriaal dat op school is ontwikkeld.
- wordt rekening gehouden met onze individuele verschillen.
- leer ik onderzoeken, formuleren, argumenteren, debatteren.
- leer ik dingen uit verschillende vakken te combineren.
- leer ik dingen die relevant zijn voor mijn leven na school.

Ouders

- De Akademia is een school:
- waar ouders bereid zijn mee te denken en bij te dragen aan activiteiten binnen en buiten school.
- waar van ouders een grote betrokkenheid wordt verwacht bij de school waar ze hun kind naar toe sturen.
- waar ouders altijd welkom zijn voor overleg over de ontwikkeling van hun kind.

Leraar

Van leraren wordt verwacht dat ze zich blijven ontwikkelen, niet alleen voor een eerstegraads bevoegdheid of een master doorstuderen, of promoveren, maar zich ook daarna in hun vakgebied en op pedagogisch/didactisch gebied bijscholen. Alleen wie zelf graag leert kan anderen het plezier in leren bijbrengen.

De Akademia biedt:

- een leerklimaat waar onderwijs gezien wordt als een vormingsproces en waar tijd genomen wordt om met elkaar te praten over wat we verstaan onder goed onderwijs en elkaar te ondersteunen om dat in de praktijk te brengen.
- een omgeving die lerende professionals uitdaagt zich steeds te ontwikkelen – de tijd en de ruimte geeft om het curriculum te ontwikkelen samen met de andere leden van mijn ontwikkelteam.
- een klimaat waar het delen van goede onderwijsmomenten gangbaar is.
- opleiding en bijscholing tijdens de middagblokken. Zo nodig wordt daarbij samengewerkt met instituten buiten school, bijv. De Nederlandse School.
- krachtige vakinhoudelijke en it-ondersteuning bij het ontwikkelen van eigen, online lesmateriaal.
- de uitdaging om zowel als vakdocent/curriculumontwikkelaar vakinhouden als begeleider/mentor en studievaardighedenexpert het onderwijs vorm te geven.
- een leerling-volgsysteem dat de vorderingen van leerlingen bijhoudt; niet alleen de cijfers (kwalificatie), maar ook de ontwikkeling op het gebied van maatschappelijke en persoonlijke vorming. Dit systeem wordt gebruikt om samen de leerdoelen te bepalen, maar ook om samen met de leerling te reflecteren.
- mogelijkheden om in persoonlijk contact tussen leraar en leerling het leerproces samen te monitoren. Een mentor ziet zijn of haar leerlingen dagelijks in de stamgroep.
- ondersteuning in het ontwikkelen en verdiepen van werkvormen voor het trainen van de denkvaardigheden.
- ondersteuning bij het begeleiden van leerlingen op sociaal-emotioneel vlak en de nodige scholing op dat gebied.

Schoolleiding

De Akademia is een school:

- waar excellent docentschap essentieel is en docenten een academisch of vergelijkbaar vaktechnisch niveau hebben, of bereid zijn zich tot dat niveau te ontwikkelen.

- waar leidende woorden nieuwsgierigheid en verwondering zijn voor de leerling. De school wil onderwijs geven dat leerlingen raakt en waar leerlingen uitgedaagd worden om over hun eigen grenzen heen te gaan.
- waar het Curriculum van Grote Vragen een belangrijke component van het onderwijsconcept is.
- waar de docenten een geolied team vormen als het aankomt op het trainen van de denkvaardigheden bij de leerlingen (perspectief kunnen nemen, hoofdzaken kunnen vinden, vragen stellen, verbindingen kunnen maken, reflecteren).
- die docenten voorziet van een ruim arsenaal aan werkvormen om leren met hart, hoofd en handen te ondersteunen.
- waar docenten ambitieuze professionals zijn die zich blijvend ontwikkelen.
- waar docenten professioneel leiderschap uitstekend combineren met gezag door kennis.
- waar de docententeams het onderwijsaanbod evalueren op grond de drie domeinen, kwalificatie, sociale en persoonlijke vorming.
- waar docenten gerichte feedback kunnen geven zowel als mentor als vakdocent.

¹ Hannah Arendt (1958). *The Human condition*. Chicago. The University of Chicago Press.

² Gert Biesta (2015). *Het prachtige risico van onderwijs*. Culemborg: Uitgeverij Phronese.

³ Ontleend aan: Scott Barry Kaufman (2013). *Ungifted: Intelligence Redefined*. New York, NY: Basic Books.

⁴ Gert Biesta (2015). *Idem*.